

ERDÉLYI GAZDA

AZ ERDÉLYI GAZDASÁGI EGYLET

Megjelenik minden pénteken legalább egy iven és az egyleti tagoknak ingyen küldetik meg.

Nem tagok egész évre 4 frt, félévre 2 frttal fizethetnek elő, negyedéves előfizetés el nem fogadtatik.

HIVATALOS

KÖZLÖNYE.

Pénz- és értékküldemények az ERDÉLYI GAZDA KIADÓ-HIVATALÁHOZ (Dr. Hintz György, e. pénztárnokhoz), a lap szellemi részét illető közlemények az ERDÉLYI GAZDA SZERKESZTŐSÉGÉHEZ (Gamauf Vilmos, e. titkárhoz) czímzendők.

A hirdetési díjszabályzatot lásd az utolsó lapon

Lapfelügyelő bizottság: Paget János elnök; Berde Áron, b. Huszár Sándor, Mina János, Nagy Ferencz, Szabó Samu, Szentgyörgyi József.

Meghívás.

Az erdélyi gazdasági egylet ez évi rendes közgyűlését martius hó 23-án fogja a városház nagy termében megtartani, miről az egylet helyt lakó s vidéki tagjai azon kéréssel értesítettnek, hogy a kijelölt időben és helyen minél nagyobb számmal megjelenni sziveskedjenek.

Napirend:

1. Elnöki megnyitó.
 2. Titkári jelentés az egylet mult évi működéséről.
 3. Pénztári jelentés és a pénztárvizsgáló bizottság jelentése.
 4. Jelentés a nagy-utczai szőlő és telek eladása, valamint a köztelki vinczellérképezde ügyében.
 5. Jelentés a nagy-búni jószágról.
 6. Indítvány egy borászati egylet megalapítása iránt.
 7. Netán beadandó indítványok.
- Kolozsvárt, 1875. martius hó 18-án.

Gróf Mikó Imre,
egyleti elnök.
Gamauf Vilmos,
egyleti titkár.

Egy kérvény históriája. *)

Anno domini 1868 nov hó 6-án számos erdélyi, az urbéri s tized kárpótlására vételjogosult földbirtokos egy kérelmet intézett a nmlgu m. kir. belügyministeriumhoz, melyben ugyanazon ministeriumnak 1868 december 14-éről 33225 és 1869 július 13-áról 14350 sz. a. az erdélyi földtehermentesítési alapigazgatóságához leküldött és ennek elnöki hivatala által 1869 július 24-éről 7102 sz. a. kiadott hirdetményében köztudomásra juttatott rendelete ellen az erdélyi vegyes szolgálmány és urbéri tized kárpótlása érdekében felfolyamodott. A kérvény tüzetesen indokolván említett rendeletnek sérelmes voltát, végezetül arra kéri a fenttisztelt ministeriumot, méltóztassék az urbéri kárpótlások visszafizetésére vonatkozó rendeletétől elállani, a dézmákra nézve pedig a kárpótlást, a mint azt az 1867-ben összehívott vegyes bizottmány is véleményezte, épen ugy és az igazgatóságnak azon mértékével megadni, a mint az a papi házi és fiscalis, ugy a szász papok azon dézmájáért, melyről ők census catedraticust fizettek, kiszolgáltattott.

A jelzett kérvény, melynek elküldését az aláírások gyűjtése némileg késleltetett, 1869 évi december hó 15-én 24819 sz. a. a belügyministeriumhoz be is érkezett, és a VIII. ügyosztályhoz át-tétetett.

*) Kérjük erdélyi t. laplársainkat jelen czikk szives átvételére Szerk.

Két teljes év mult el, a nélkül, hogy az érdekelt felek az ügy állásáról értesülést nyertek volna, s akkor Báró Kemény Gábor, több erdélyrészi képviselő és földbirtokossal együttesen egy emlékiratot nyújtott be a m. kir. minis-terelnök urhoz, melynek első pontja szintén a kérvényben foglaltak elintézését kéri; tizennégy hónappal később pedig B. Kemény István és több képviselőtársa szorgalmazta az annyi idő óta hurczolt kérdésnek kedvező elintézését!

Mind a kérvény, mind az előterjesztések „b- hatóan tárgyalatván“ végre 1874 october hó 3-án a ministertanács elé kerültek és elintéztettek, miután azonban a ministertanáctól a belügy-ministeriumig hosszú az ut, folyó évi február 12-éig tartott, míg az elhatározás az erdélyi földtehermentesítési alapigazgatóság-hoz eljutott, honnan martius első napjaiban hozzánk is elérkezett. Mind-össze tehát öt esztendőbe és harmad fél hónapba telt, míg a magas kormány kérvényünk ügyében nyilatkozni méltóztatott.

És már most, tartózkodván minden commen-tártól, a számos érdekelt fél tájékoztatása végett teljtartalmulag közöljük a másolatban vett magas átiratot:

Magyar királyi belügyminister

Sz. 42354. 1874.

Az erdélyi földtehermentesítési magyar királyi alap-igazgató-ágnak Budapestén.

Báró Kemény Ferencz és számos erdélyi volt földesurak 1869 évi december hó 15-én az akkori belügyministerhez folyamodványt nyújtottak be, melyben kéri-
k:

1-ször, hogy az erdélyi volt udvari cancellária által 1865 évi junius 12-én 1604 sz. alatt kibocsá-
tott rendelet félretétele mellett az urbéri vegyes szolgálmányok eseteiben is az 1854-ik évi junius 21-én kelt l. fels nyiltparancs 12 §-ában meghatá-
rozott területi kulcs szerint szabassék ki az orszá-
gos kárpótlás;

2-or, hogy a fennállott erd. udv. cancellária által l. f. elhatározás folytán 1862 august. 14-én 3051 sz. alatt kibocsátott rendelet módosításával a volt földesuraktól illetéktelen kárpótlás ezimén visszatérítések ne követeltessenek;

3-or, hogy az 1858-ik évi september hó 15-én

kibocsátott tized kárpótlási legfelsőbb nyiltparancs 2 §-ának megváltoztatása mellett az arendális tized vesztségért is adassék az illetőknek országos kár-
pótlás;

4-er, hogy az említett tized kárpótlási l. f. nyilt-
parancs 7 és 10-ik §§-sainak módosítása mellett az urbéri tized kárpótlásnál a kiszámított egy évi ti-
zed jövedelem összegéből ne $\frac{1}{3}$, hanem csak $\frac{1}{6}$
vonassék le, és az ily tized tőkéje után járó kama-
tok ne 1858 évi september hó 15-től, hanem 1848
évi julius hó 1-től kezdve adassanak meg.

Az 1872 évi január 23-án báró Kemény Gá-
bor és több erdélyi orsz. képviselők és földbirtó-
kosok a magy. kir. minis-terelnök urhoz emlékira-
tot nyújtottak be, melynek 1-ső pontja szintén a
fentebbi folyamodványban kért intézkedések tété-
lére és azok alapján a földteherment. ügy mielőbbi
befejezésének eszközzésére van irányozva.

Az 1873. évi martius 27-én báró Kemény
István és több erd. orsz. képviselők a m. kir. minis-
terelnök urhoz ismét adtak be folyamodványt,
melyben a fennebbi emlékirat következtében megin-
ditott tárgyalások befejezése és a fenn elősorolt
kérelmeknek kedvező elintézése szorgalmaztatik.

Az említett folyamodvány és előterjesztések
az előre bocsátott beható tárgyalások befejezése
után, 1874 évi október hó 3-án a minis-ter-ta-
nács a folyamodók fenn elősorolt kérelmeit telje-
sithetőknek nem találta: mert az 1874 LIII. t. cz.
67 §-a világosan rendeli, hogy mennyiben az ur-
béri kármentesítés a volt földes urak részére még
ki nem szolgáltatott, a megtérítendő összeg kiszá-
mitása és kifizetése az eddig fennállott szabályok
szerint eszközzendő.

E szerint az urbéri kármentesítés ügyében ad-
dig fennállott rendszabályok tehát a folyamodók
által megváltoztatni kért cs. kir. urbéri patensek és
az ezeket magyarázó rendeletek a törvény által ér-
vényben fenntartatván, azokat közigazgatási uton
megváltoztatni avagy átáljában a földtehermentesi
ügyben bármily újabb szabályzatokat és ma-
gyarázatokat ily uton kibocsátani többé nem lehet.

De tekintve azt, hogy a hivatkozott t. cz. 67.
§-ának rendelkezésében nyilván azon szándék rej-
lik, hogy a még hátralévő urbéri kármentesítés az
addig fennállott szabályok alapján vitetvén keresz-

túl, a törvényhozás az ügynek újabb tárgyalásától megkíméltessék, a ministerium arra sem érezheti magát indíttatva, hogy ezen szabályoknak a folyamodók által kért irányban törvényhozás útján leendő megváltoztatását hozza javaslatba, és pedig annyival kevésbé, minthogy a felmutatott adatok tanúsítása szerint az erd. volt földesurak a fennálló törvényes szabályok alapján is elegendő kárpótlásban részesültek és az ország kedvezőtlen pénzügyi állapota, annak minden nem teljesen indokolt újabb terhekkel való megóvását szigorúan követeli.

Ennélfogva utasítom az alapigazgatóságot, hogy folyamodó br. Kemény Ferencz, br. Bornemisza János, gr. Teleki György és érdektársaikat mellékelt kérvényök visszaadása mellett a fennebbi ministertanácsi határozat tartalmáról kellően értesitse és az 1872. évi mártius hó 1-én 6395 sz. a. kelt itteni rendelet következtében függőben tartott ügyeket a fennálló törvényes szabályok alapján mielőbb elintézni igyekezzék.

Budapesten, 1875. évi febr. hó 12

Gr. Szapári, m. p.

Többek megbizásából közli

Egy érdekelt.

A zöld trágyázásról.

„A zöld trágyázás nem áll egyébből, mint teljes erőben álló, de még magot nem képző zöld vetemények leszántásából, hogy e leszántott zöldség a földben összerothadván, a legközelebbi veteménynek javára szolgáljon.“ E rövid mondatban találóan értelmezi Kemény Kálmán a trágyakezelésről irt becses kézikönyvében a zöld trágyázást.

Kellő gyakorlat hiányában nem érzem magamat hivatva a zöld trágyázás gyakorlati kiviteléről szólni. Nem terjeszkedem ki azon növények megnevezésére sem, melyek a különféle talaj és égálji viszonyok mellett a célra legalkalmasabbak, hanem csak azon kérdést kívánom szöszöztetni, hogy vajon gazdagítjuk-e a zöld trágyázás által a termő réteget növényi tápanyagokban, és hogy mily befolyást gyakorol az a talaj physikai tulajdonságaira? Egy szóval mennyiben válik javára a zöld trágya a legközelebbi veteménynek?

Ha felületesen tekintjük a dolgot — nem hallgatva Thaor televény elméletére — úgy látszik, mintha a zöldtrágyázás a termőréteg gazdagítására legcsekélyebb befolyással sem volna. A zöldtrágyának vetett növény a légnemű tápanyagokat közvetve vagy közvetlen a körlégből nyerte, tehát oly forrásból, mely kimeríthetlen és ép

úgy rendelkezésére áll a következő veteménynek, mint állott a mostaninak; az ásványi tápanyagok a talajból kerültek, azon talajból, melybe a trágyának vetett növény ismét leszántatik. Ha így okoskodunk, fentebbi következtetésünk igazoltnak látszik. De mihelyt közelebbi vizsgálat alá vesszük azon földet, melyen gazdag levélzettel, húsos szárral és dús, mély gyökérszettel bíró növényzet diszlik, számos oly körülményre leszünk figyelmesek, melyek a tárgyat illetőleg fontossággal bír és ellenkező esetben figyelmünket kikerüli.

Szoros értelemben és általán véve a talajt, zöldtrágyázás által ásványi tápanyagokban nem gazdagítjuk, a feltalajt vagy termőréteget azonban igen, csak hogy az altalaj rovására. A vetett növények mélyen leható dús gyökérszete ugyanis igen sok tápanyagot fog felhozni az altalajból, melyek — miután a növény testének felépítésére szolgálnak, ezek ismét leszámítatván — a feltalajban a következő vetemények javára esnek. Nem hagyhatom itt megemlítés nélkül azon sokak által lehető ellenvetést, miszerint az altalaj mélyebb rétegeiben levő ásványi tápanyagok, különösen a felfelé emelkedő hajcsövességi viz által a nélkül is a feltalajba hozatnak és így a sekély gyökérszete növények által felvehetőkké válnak. Ezen ellenvetés a hajcsövességi vizet illetőleg tökéletesen helyes, de befolyása a növénytáplálkozásra igen könnyen megdönthető, habár egészen tagadni nem is lehet. A hajcsövességi viz oldott ásványi tápanyagokban szegény, mivel e tápanyagok vagy elnyelt (absorptív) állapotban vannak jelen és csak nagy mennyiségű viz által mosathatók ki, vagy még fel nem oldott kőzet törmelékekben rejlenek, melyek el lévén zárva a körlég és meleg befolyásától, igen későn és lassan mállanak el. Az alagsövekből kiszivárgó viz vegyelemzése mutatja, hogy mily szegény a hajcsövekben lévő viz is ásványi tápanyagokban. Tekintetbe véve azonban a talaj absorptióját, nem lehet e vegyelemzésekből azt következtetni, hogy maga a talaj is szegény ásványi tápanyagokban. De ha a talaj hajcsöveiben fel és alá szálló viz oldott ásványi tápanyagokban gazdagabb volna is, tehát töményítettebb (concentráltabb) ez Liebig elmélete szerint a növényekre nézve teljesen közönyös lenne. Ezen elmélet szerint „legtöbb művelési növényünk arra van utalva, hogy az ásványi tápanyagokat egyenesen a talajból vegye föl és hogy léte veszélyeztetve van, hogy elcsenevessék, elhal, ha ezen tápanyagokat oldott állapotban nyeri.“ Ma már tudjuk, miszerint Liebig ezen véleménye nem áll; sőt ő maga is ellenkezőbe jön önmagával, midőn — habár téves következtetéssel — azt állítja, hogy „ha szárazföldi növényeink tápanyagukat oldatban nyerik, ezen oldatból aránylag csak annyit vesznek fel, mint a mennyi vizet időszorint a levelek elpárologtatnak.“*)

Számos és legkülönbözőbb növényművelési kísérletek bebizonyították, miszerint növényeink tápanyag-szükség-

*) Mayer „Agricultur Chemie.“

letüket oldatokból is fedezhetik és fedezik; de áll az is, hogy a gyökerek higitott savakban könnyen oldható szilárd testeket felvenni képesek, ha azokkal közvetlen érintkezésbe jönnek. Ha élő növénygyökeret higitott lackmus oldatba vagy lackmuspapír közé teszünk, a bekövetkező változás mutatni fogja, hogy a gyökerek bizonyos savakat, így különösen szénsav és sóskasavat (oxalsavat) bocsátanak ki. A gyökerek ezen savak segítségével a velük érintkezésben levő ásványokat feloldani és így szükségelt tápanyagukat felvenni képesek. Erről igen könnyen meggyőződhetünk, ha csiszolt márvány lemez felett, például cserépben növényeket tenyésztünk; a márvány lemezen bevésések keletkeznek azon helyeken, hol a gyökerek érintették. Épen ezen működésük folytán gazdagítják a mélyen gyökeredző növények ásványi tápanyagokban a feltalajt.

Sokkal nevezetesebb azonban azon körülmény, hogy egy növényekkel fedett területen tontos ásványi tápanyagok a feltalajban visszatartatnak, melyek különben — például ha az illető terület mint tiszta ugar fekszik — az absorptio daczára a mélyebb rétegekbe mosattak volna le. Tudjuk ugyanis, hogy a kali- és natron-mezőpát — Oligoklas és Orthoklas — azon kőzetek, melyek első sorban látják el a talajt e két fontos ásványi tápanyaggal. Ezen kőzetek azonban igen könnyen elmállanak és ekkor a kali, natron vegyületükből kilépnek és hamar a mélyebb rétegekbe mosatnak, hacsak alkali földnemek — agyagföld és vas — különösen mész nincsenek kéznél kettős silicátok képzésére, melyekben azután a kali, natron a talaj absorptiója által lekötetik.

Emlékezzünk itt a gyökerekre, melyek a körülöttük keletkező kali és natron oldatokból e fontos tápanyagokat felvenni vagy érintkezve az oligoklas és orthoklas szemcsékkel azokat feloldani képesek.

Mész, magnezia, vas oly mennyiségben fordul elő minden talajban, hogy e tápanyagokat illetőleg a zöldtrágyázástól egészen eltekinthetünk, noha a már egyszer áthasonított ásványi alkrészek a következő vetemények által már sokkal könnyebben felvehetőek.

A kén s a v ugyanazon bírálat alá esik, mint a kali, mivel szintén bizonyos vegyületeket kell alkotnia, hogy absorptio által lekötethessék.

A phosphorsav teljesen absorbeáltatik, annyira, hogy oldott állapotban igen ritkán fordul elő, éppen ezért nem szorul arra, hogy a zöld trágyának vetett növény gyökerei által visszatartassék.

Mindezekből kitűnik, miként viseli magát a buján díszlő zöld növényzet az ásványi tápanyagokkal szemben. A helyi viszonyokat megváltoztatja, miután a tápanyagokat a feltalajban koncentrálja, befoly vegyi átalakulásokra és a következő vetemény javára könnyebben felvehetőkké teszi őket.

Áttérhetünk most a légnemű tápanyagokra, az azokra, melyek a növények által közvetve vagy közvetle-

nül a körlégből vétetnek fel. — Az élelyt itt egészen tekinteten kívül hagyhatjuk, miután a körlég kifogyhatlan forrás e részben; a leszántott növények elrothadásakor keletkező élely mennyiség tehát számításba sem jöhet. — Szénsav szükségletét a növényzet szintén teljesen fedezheti a körlégből, mindazon által a rothadó növény maradványok által kifejtett szénsav, mint közvetlen tápanyag, de különösen azon befolyásnál fogva, melyet az elmállási folyamatra és az ásványi tápanyagok feloldására gyakorol nagy figyelmet érdemel. Visszatérek e tárgyra akkor midőn a zöldtrágyázás által a talajban előidézett physical változásokról lesz szó.

Et nunc venio . . . értem a légenyt. „Hogy mennyi ammoniakot és salétromsavat vesz fel egy növény a szénsavval együtt a körlégből, szintugy hogy mennyit nyer a harmattól, az nem kutatható ki“. — Boussingault szerint a harmat légeny-dúsabb az esőviznél, Knop szerint nem. — „Pontos számítások azonban azt mutatják, miszerint a talaj még a legkedvezőtlenebb körülmények között is, egyedül az esővizből több — semmiesetre sem kevesebb — légenyt nyer vissza, mint a mennyit közönséges, rendes növénytermelés mellett elveszit. Bineau számítása szerint egy hectare (2779·20 □ öl) szántóföld évenként 27 kilogramm ammoniakot = 22 kilogr. légeny és 34 kilogr. salétromsavat = 5 kilogr. légeny, tehát összesen 27 kilogramm légenyt (a mi mértékünk szerint circa 48 ű) kap az esővizben. Az esőviz ammoniak és salétromsav tartalma tehát mutatja, miszerint a légenynek oly forrása áll a növények rendelkezésére, hogy azok e tápanyagot illetőleg emberi segélyre nem szorulnak.“ Szó szerint így nyilatkozik Liebig a légenyről.* Elmélete azonban, mely épen ellenkezője annak mit Thaer állit, mind kevesebb hívőre talál, mivel az újabb kutatások egész más színben tüntetik elő e tárgyat.

„Légenytartalmu szerves testek rothadási terményei között a — habár kis mértékben képződő — salétromsav, vagy ha a talajban az élelyülési feltételek kedvezőtlenek, az ammoniak bir legnagyobb fontossággal. A salétromsav és ammoniak sói nevezetes és a természetben gyéren előforduló növénytápanyagok. Ha magasabb szervezettü növényeink kiégetett homokban, — daczára annak, hogy esővizzel öntözzük őket — nem mutatnak buja tenyészett az nem egy bizonyos szénsav forrás, hanem légenytartalmu tápanyagok hiányán alapszik; ez kitűnik onnan, hogy kis mennyiségű ammoniakosó vagy salétrom hozzá-tétellel a kiégetett homokban is, buja tenyészetet vagyunk képesek létrehozni. Egy növényzettől ment, szervesanyagokban teljesen szegény talaj ép oly sajátságokkal bir, mint a kiégetett homok. Ily talajban, mivel az ásványi alkrészek igen kevés ammoniakot tartalmaznak — csak az esőviz, egyáltalában a légköri lecsapódások utján gyűlhet össze csekély mennyiségű légeny“. Hogy egy lo-

*) Liebig „Agricultur Chemie“.

irt talaj a légeny gazdag esővizből stb. miért köthet csak csekély mennyiséget le, és miért oly szegény salétromsav és ammoniák vegyületekben, — azt látni fogjuk később. „Kitűnik a fentebbiekből a növényi maradványok befolyása a talaj termékenységére. A növények tenyésztük egész ideje alatt azon légenyt, mely mint ammoniák és salétromsav a légköri lecsapódások által a talajba vitelve gyökereikkel érintkezik, áthasonítják és feldolgozzák, szintugy azon légenyt is, melyet a földfeletti részek a körlégből felvehetnek. *) Bevégzett tenyészet után mindezen áthasonított légeny a következő vetemény javára válik;“ természetesen csak úgy ha a földbe kerül. Mayernek ezen állításából kitűnik, hogy azon légeny mennyiség, melyet a növények földfeletti és földalatti szerveikkel egyenesen és — a légköri lecsapódások útján — közvetve a körlégből felvehetnek, nem elég tenyésztükre. Itt azonban csak közönséges művelti növényeinkről lehet szó, melyek tenyésztük rövid ideje alatt nagy mennyiségű légenyt használnak fel. Mert ha a csupasz szikla oldalakon vadon diszáló bokrokat, cserjéket sőt óriási fákat nézzük, ugy a fentebbi állítások semmikép sincsenek igazolva.

„Szervezetek által még el nem foglalt területen —

*) Kitűnik ezekből is a zöldtrágyának vetett növényzet működése.

jegyzi meg továbbá Mayer — légenytartalma tápanyagok nem gyűlhetnek nagy mennyiségben össze, daczára annak, hogy évszázadokon át ki volt téve az ammoniák és salétromsav gazdag légköri lecsapódásoknak. Az esőviz ammoniákja — habár erősen hígítva van — a talaj által absorbeáltatik ugyan, az absorbeált ammoniák azonban — különösen laza, könnyű talajokban és melyek tisztán ásványi alkreszekből állanak — igen könnyen élenyül, az így keletkező salétromsavas sók pedig okvetlenül kimosatnak. Eső gazdag vidékeken tehát a légeny tápanyagok meggyülemzése éppen lehetetlenné van téve. Ezen alapszik azon tapasztalat, hogy szántóföldjeink ugar ideje alatt inkább szegényebbek, mint gazdagabbak a légenyt illetőleg.

Ha ezekhez, miket Mayerből idéztem, hozzá teszem még azt, mit a növényi tápanyagok absorptiójáról általában mond, hogy t. i. „azon anyagok, melyek nem képesek nehezen oldható vegyületeket alkotni“ — és ilyen az ammoniák- illetve salétromsav — „az absorptio által nem köttetnek le,“ kitűnik, miszerint különösen a növényzet életműködése által tartatnak vissza a talajban a fontos légeny vegyületek; a televénynek phisicai tulajdonságai tehát e részben — ámbár nagyon fontosak — nem nagy szerepet játszanak.

(Folyt köv.)

Szentkirályi Ákos.

T A R S A L G Ó.

Levelezés.

Egerpatak, 1875. marczius 15-én.

Hosszan tartó kemény telünk volt, és még mindegyre tart, a tavasz ébredésére még semmi jel sem mutat, a merre a szem tekint mindenhol csak havat lát. Háromszék térein rég nem feküdt ennyi hó, és áll még szilárdan, mintha csak a tél közepén volna. A keleti oldalon fekvő hegyalji községek területén, nevezetesen Kovásznától fel Bereczkig, néhol ölnyi magasságot ért el a hó. — A Nemere és Alsókül különösen február havában váltakozva folytonosan fujtak, végtelen sok havat hordottak az utakra, mi által a közlekedést rendkívül megnehezítették, sőt azt néhol több napig megakasztották, ritka nap volt, melyen a községek a közlekedés megnyitásával nem lettek volna elfoglalva.

Brassó vidékén is roppant sok hó van, a Tömösi szoroson pedig az átkelés a sok hó miatt lehetetlen volt, noha naponta 500—1000 emberig dolgozott az utakon a közlekedés megnyitásán.

Mondják, hogy Oláhban is rég nem volt ennyi hó és ily tartos hideg tél.

Ezen a télen semmi külső munkát nem lehetett végezni, az erdőlés pedig éppen lehetetlen volt, az erdőn néhol egy ölnél magasabb a hó, és e miatt a tűzi fának nagyon szűkében vagyunk, sok helyt a sövény kerítések is a tűzre kerültek.

Ennél azonban keményebb tél elégszer volt, de tartósabb hideg egy télen nem igen volt.

Az országos hetivásárok is az idő zordonsága miatt kevésbé voltak látogatottak, sőt megtörtént egyik országos vásáron az is, hogy az árúk eladásra ki sem tétettek s már déli 12 órakor a vásártér üres volt.

A gabonának még mindig alacsony ára van, a buzának mérőjét (pozsonyi) legszebbét fizették 4 frt. 10 kron, rozstot 2 frt 50 kron. török buzáért 2 frt 75 krt. zabért 1 frt. 25 kr. marhahus fontja 16 kr.

Márk István.

Értesítés a phylloxera ügyében.

Hivatalbeli elődöm f. évi január hó 14-ről 22,333 sz. alatt kelt rendelete kapcsán, melyben a gazdaközönség figyelmeztetett, hogy az egyidejűleg közzétett jegyzékben foglalt oly helyekről, hova az utóbbi években Klosterneuburgból szálló vesszők hozattak, ugy gyökeres mint sima vesszőt a phylloxera rovar lehető elterjesztésének veszélye tekintetéből vásárolni óvakodjék, — ezennel ugy a hazai szállómivelés — mint egyúttal az üzletük folytatásában — a közönség bizalmatlansága által gátolt szállóiskola tulajdonosok érdekében köztudomásra hozom, hogy az e hó végéig hozzám beérkezendő folyamodások alapján a kérelmezendők szállótelepeit szakértő közegeim által tüzetesen megvizsgáltatni, s a vizsgálat eredményét hirlapilag közzé tenni hajlandó vagyok.

A szakértők útköltségei és napidijai felerészben a folyamodókat fogják terhelni, fele részben pedig az állam által fognak viseltetni.

Budapesten, 1875 martius 13-án.

**A földmivelés ipar és kereskedelem-
ügyi m. kir. ministerium.**

Könyvismertetés.

Gazdasági táblák. A nm. vallás és közoktatási ministerium megbízásából kiadja Hartinger Antal és fia. Bécs, 1875.

A Hartinger-féle gazdasági táblák nemcsak gazd. tanintézetek, népiskolák és egyéb tanodák számára képeznek nagy fontosságú tanulságos taneszközt, hanem a gazda igen alkalmas szobafal-diszítésül is szolgálhatnak.

Szerény véleményünk szerint ezen közhasznú vállalat hazánkban kiválóan meleg érdekeltséget és pártfogást érdemel, minthogy annak jólléte első sorban a mezőgazdaság haladásától függ, melyhez e táblák hozzájárulni szintén hivatva vannak.

A gazdasági táblák ábrái kivétel nélkül művészi kivitelűek s igen czélszerűen vannak kiválasztva, a szöveget pedig a német eredeti felhasználásával a nm. vallás- és közoktatási ministerium megbízása folytán és felülvizsgálatának fentartása mellett a keszthelyi m. kir. gazd. tanintézet tanárai dolgozzák át, különös tekintettel hazai viszonyainkra.

Megjegyezzük, hogy a táblák szövege a német eredetin kívül még olasz, lengyel, cseh, szerb, román és szlovén fordításban is megjelent és hogy ezen különböző nyelveken most már több mint 100,000 tábla forog közkézen.

A magyar kiadásból megjelent eddig: Alagszövezés, rétöntözés, dohánytermelés, lentermelés, átdolgozta Balás Árpád. Baromfitermesztés 2 tábla, hasznos és nem hasznos madarak, 2 tábla, átdolgozta Sóós Mihály.

A többi táblák átdolgozása folyamatban van.

Mindenik tábla egy-egy bevezetett egész képez s ára egyenként 1 frt, mely ár a művészi kivitel és költséges előállítás tekintve, csekélynek mondható, kapható minden hazai hiteles könyvkereskedés útján.

Az eddig megjelent táblák átdolgozása a legnagyobb mérvben sikerültnek mondható, s hogy ez a jövőben is így lesz, arra nézve a keszthelyi tanintézet derék tanári kara első sorban pedig ezen magyar kiadásnak szerkesztője, az érdemdús igazgató Balás Árpád avatottsága s buzgalma teljes biztosítékot nyújt. Ujból is ajánljuk tehát e hűzgapótló tan- és mívelődési eszközt az érdeklődők szives figyelmébe.

F. M.

E G Y V E L E G.

* Mai számunk rendkívüli mellékletül különös kedvezményképen az erdélyi gazdasági egyletnek: „a szomszédos keleti tartományokból a kérődző állatok behozatalának eltiltása — az állategészségügy országos szervezése és egyáltalában az állattenyésztés emelése érdekében“ a

képviselőházhoz benyújtott kérvényét veszik t. olvasóink, melegen ajánljuk az érdekes felterjesztést szives figyelmükbe.

* Az erdélyi gazdasági egylet igazgató választmánya folyó martius hó 20-án délelőtt 11 órakor a közgyűlési tárgyak előkészítése céljából rendkívüli ülést tart a titkári szálláson, sétatérutca 13 sz.

* Óriási sajtóhiba csuszott be a kolozsvári kereskedelmi s iparkamara azon értesítésébe, melyet lapunk közelmúlt száma hozott. Az ötven literes hordó ugyanis nem 35 bécsi iczével, hanem 35 bécsi kupával egyenlő, mit fentisztelt kamara nevében helyreigazítani kérünk.

* Pályázati értesítés. A kolozsmonostori m. kir. gazd. tanintézetnél egy 200 frt évi fizetés, lakás és ételmezésel egybekapcsoló tansegédi állomás f. évi april hó 15-ikére betöltendő. Folyamodványok megfelelő fokú gazdasági tanintézetben végzett tanulmányokról szóló — és erkölcsi bizonyítvánnyal felszerelve folyó évi april hó 1-éig a kolos-monostori m. kir. gazd. tanintézet igazgatóságához (u. p. Kolozsvár) küldendők be. Kolos-Monostor 1875 martius hó 15-én Lakner József igazgató.

* Személyi hir. A bécsi gazdasági egyletnek f. évi martius 4 és 5-én tartott közgyűlése az erdélyi gazd. egylet titkárát, Gamauf Vilmost, levelező tagjául választotta.

* „Az állatok dühéről általában és az e feltehetőleg fogalomról“ kolosmonostori intézeti növendék Bartók Béla Nagy-Szent-Miklóson egy jótékony célú előadás alkalmával felolvasást tartott, és magán levélben nyert értesülésünk szerint: „remekül oldá meg feladatát, szabatos tiszta előadása, kerekded és tárgyismeretre mutató kidolgozása, valamint összhangzatos fejtegetése a hallgató közönség figyelmét teljesen lekötötték annyira, hogy a félórai előadásnak zajos éljenzéssel adá megérdemelt jutalmát“. Őszintén örvendünk, hogy intézetünk e derék növendéke extra muros is becsületet szerez Kolos-Monostor jó hírnevének.

* Intés. A „Gazd. Lapok“ K—y cikkezője ismerteti Ring Adorján gazd. naptárát és a pályatársakat komolyan inti, nehogy valamiképen pénzt adjanak érte! Számos idézettel támogatott bírálata végén így szól: „De leginkább elítélendőnek tartjuk az ily művet azért, és e részben hibáztatjuk a Franklin társulatot is annak kiadásáért, mert az ily fércművek terjesztése által, a gazdaközönségben még azon kevés könyvvásárlási kedvet is, a mi még van — végkép ki lehet ölni, miután ily munkáknak nyomtatásban való megjelenése által elveszti bizalmát a gazdasági irodalom tekintélyében, a mint hogy ily munkák megjelenése által az valóban le is alacsonyították és ez ellen akartunk e sorokban a tisztességes gazdasági irodalom nevében óvást tenni.“ Miután e sületlenséget egy helybeli lap-társunk hirdetési rovata is feltűnő nagy betűkkel ajánlja a jóhiszemű közönségnek, kötelességünknek tartottuk ez ügyben felszólalni s a fentebbi sorokat közölni.

Felelős szerkesztő: GAMAUF VILMOS.

H i r d e t é s e k.

Gyümölcs csemetéket,
erdei fákat, gumós növényeket,
Gyökeres szőlővesszőket,
(19) **legjobb és hiteles minőségben** (3—12.)
ajánl

a zámi jószágigazgatóság.

(Zám, Hunyadmegye, pósta- és vasut-állomás.)

Kivánatra részletes árjegyzék magyar vagy német
nyelven bérmentve nyerhető.

TAUFFER FERENCZ,
mag- és termény-kereskedő
Kolozsvártt,

belmagyarutca 7. szám

ajánlja a n. é. t. cz. gazda-közön-
ségnek ujonnan berendezett
gazdasági és kerti mag-
raktárát.

Árjegyzékek kívánatra bérment-
ve szolgáltatnak ki.

Amerikai Early rosé burgonyának
7 frt mázsája.

(1)

(12—52)

(18) **Hirdetés.** (3—6)

1. Kül közepűczában, egy nagy kiterjedésű telek, vetemé-
nyes, szőlős és gyümölcsösssel;

2. Borjumáli hegyben, közel a Sétatérhez, a lövöldével szem-
ben, kellemes helyen fekvő szőlőföld, nagy veteményes aljjal. kü-
lön gyümölcsösssel, kaliba s más szükséges épületekkel;

3. Hidelvén nagy-utczában, kedvező helyen, egy terjedelmes
telek, egyszerű lakás s épületekkel, nagy veteményes, gyümölcsös
kerttel, s ezzel egybefüggő kómáli alsólábi szőlővel, szabadkézből,
örök áron eladó.

4. Kerestetik, a kisszamosra rugó, vagy ahoz közel fekvő
3—4 jó lakó szobával, konyha és kamarával ellátott telek, lehet-
leg kerttel, eladólág, bérbeadólág, vagy reá péaszt adva, kamatában
használandólág, értekezhetni óvári 5 sz. haznál,

CSULAK DÁNIEL, ügyvéddel Kolozsvártt.

JANKÓ VINCZE

CÉPCYARA KOLOZSVÁRTT.

A múlt évi hivatalos statisztikai adatok szerint Er-
délyben 181016 eke állott a földmivelés szolgálatára,
melyek között csak 3967 vas eke találtatott.

A cultura magasabb fokán álló államokban a vas-
ekék általában tökéleteseknek tartatnak, mint a faekék, s
azoknak elterjedése egyszersmind a gazdaság fejlődési
fokát jelzi.

Bátor vagyok jó hírünk és nevünk érdekében a t.
cz. gazdaközönséget ezen körülményre megújítva figyel-
meztetni s egyttal értesíteni, miszerint gyári üzlettem ez
idő szerint kiválólag ekegyártással foglalkozik.

Ekéim az erdélyi földviszonyokhoz átalakítva

Gubicz, Vidats és Clayton-féle

minták szerint készülnek javított szerkezettel s mostani
alakjokban a legkövetelőbb igényeket is kielégítik.

Ekéimet ötféle nagyságban készítettem. Az első
számu legnagyobb, az ötödik számu legkisebb.

Az árak az ekék nagysága szerint következők: 25
frt, 22 frt, 20 frt, 18 frt, 16 frt; vastengelyű ekétaligáé
14 frt, fatengelyű taligáé 12 frt. Levél által tett megren-
deléseket is gyorsan és pontosan teljesítek.

Réparágók, szecs kavágók, morzsolók, rosták,
borsajtók, borfejtő szivattyuk gyáramban mindenkor
kaphatók.

Megromlott gépek kijavítására is teljes készséggel
ajánlkozom.

Kolozsvártt, 1875.

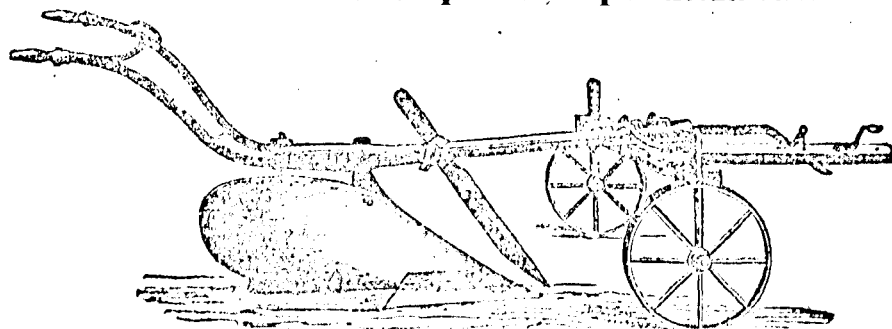
teljes tisztelettel

JANKÓ VINCZE
gépgyár tulajdos

(14) (6—26)

Gubicz László gazdasági gépgyára

Budapesten, Lipót-utca 41-ik szám.

Ajánlja általános elismerésben
részestilt kitiinó

Gubicz-ekéit,

ugyszinte magtakaróit, boronáit, rög-
törőit, rostáit stb. jutányos ár mellett.

Árjegyzéket kívánatra bérmentesen
küldve, megrendeléseket pontosan tel-
jesít

Gubicz László

(7)

(6 26)

VICTORIA

biztosító társaság Kolozsvártt elfogad életbiztosítási

ajánlatokat minden módozatokban:

Djai a lehető legolesőbbak és biztosítottjait, az életbiztosítási osztály összes nyereményeinek **ötven száztóliában**, azaz annak felében részesíti, díjfizetési összegeik arányában Ezen nyereményrésztetés folytán, az 1871-ben biztosítottak már 1872-ki dijaik **kilencz száztóliát** visszakapták, és bizton remélhető, hogy ezen nyereményrész évről évre emelkedik.

Kiválóan figyelemre méltók a **biztosított eredménnyel megnyitott túlélési csoportok**, melyekbe beállítás által mindenki, már életében szép összegeket biztosíthat maga, vagy gyermekei részére.

Bővebb tájékozással, utasítással sat. szolgálnak a társasági felügyelők és ügynökök.

 Az üzlet eszközlésére alkalmas felügyelők előnyös feltételek mellett alkalmaztatnak.

A VICTORIA biztosító társaság igazgatósága KOLOZSVÁRTT.

(4)

(6—26)

Piaci árak.

A kolozsvári kereskedelmi s iparkamara hivatalos adatai nyomán.

A h e t i v á s á r		Egy osztrák mérő = 2 nagy véka					Egy mázsa		Egy bécsi öl	1 font
h e l y e	n a p j a	tiszta b u z a	elegy b u z a	rozs	zab	törökbuza	széna	szalma	tüzifa	marha h u s
á r a k r a j e z á r o k b a n										
Kolozsvár	mart. 18	360—380	260—280	240—260	140	250—270	150	80	—	—
Nagy-Várad	decz. 29	380—480	340—370	280—320	180—200	260—300	300	140	1500	24
Maros-Vásárhely	márcz. 4	326—370	240—270	210—250	110—134	—	200—220	80—90	630—1240	18
Károly-Fehérvár	márcz. 13	370—388	286—300	240—245	158—163	—	165—175	95—120	900	20
Nagy-Szeben	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Brassó	decz. 31	388—455	361	290—312	135—141	318	—	—	—	18
Benztercze	mart. 2	340—400	280	260	140	—	160—200	95—150	600	14
Nagy-Enyed	mart. 4	325—350	275—300	213—250	130—140	—	290—300	35—43	800	18
Szamosujvár	mart. 15	400—450	300—320	290—300	130—140	—	200	50	1400—1600	18
Déas	marl. 16	360—400	360—320	220—260	100—110	—	140—150	50—80	800	15
Torda	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—

Erdélyi földterhermentesítési kötvény 76 frt 50 kr. — Ezüst árkelet 104.40

Az „Erdélyi Gazda” hirdetési díjszabályzata.

	1—1		1—3		1—6		1—12		1—24		1—52	
	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.	frt	kr.
10/16 lap	14	—	36	—	70	—	120	—	200	—	360	—
8/16 „	7	—	18	—	35	—	60	—	100	—	180	—
4/16 „	3	50	9	—	17	50	30	—	50	—	90	—
2/16 „	1	75	4	50	8	75	15	—	25	—	45	—
1/16 „	—	90	2	25	4	40	7	50	12	50	22	50

Nagyobb hirdetéseknel külön kedvezmények.

Azonkívül 30 kr. bélyegdíj annyiszor, a hányszor a hirdetés megjelenik.

A szives megrendelésben világosan kérjük kitenni: mennyi helyet igényel a beküldött mellékelt hirdetés számára.

 Hirdetéseket elfogadnak lapunk kiadó hivatala és a Gámán János örökösnel nyomdájának központi irodája (főter gr. Gyulai-ház) Mellékletek százanként 1 o. é. forintba számítatnak.

TARTALOM:

Meghívás közgyűlésre. — Egy kérvény historiaja. — A zöld trágyázásról. — Tár s a l g ó. — Levelezés. — Értesítés a phylloxera ügyében. — Könyvismertetés. — Egyveleg. — Hirdetések. — Piaci árak.